

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kṛṣṇayajurvēdīya āraṇyakē
॥ pañcamah praśnaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
॥ pañcamah praśnaḥ ॥

ōṃ ॥

śaṃ naṣtannō mā hāsīt ।

ōṃ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ॥

॥ hariḥ ō(4)m ॥

dēvā vai saṭramāsata ।

ṛddhiparimitaṃ yaśaskāmāḥ ।

tē''bruvann ।

yannaḥ prathamam yaśa' ṛcchāt ।

sarvēśāṃ naṣtathsaḥāsaditi ।

tēśāṃ'' kurukṣētram vēdirāsīt ।

tasyai' khāṇḍavō dākṣiṇārdha āsīt ।

tūrghnamuttarārdhaḥ ।

parīṇajjāghanārdhaḥ ।

maṛava' utkaraḥ ॥ 1 ॥

tēśāṃ'' maḥkam vaiṣṇavam yaśa' ārcchat ।

tannyakāmayata ।

Please let us know of any errors in this text.

tēnāpākṛāmat |
taṃ dēvā anvāyaṇṇ |
yaśō'varurūthsamānāḥ |
tasyānvāgātasya |
savyāddhanurajāyata |
dakṣiṇādiśavaḥ |
tasmādiśudhanvaṃ puṇyajanma |
yajñajanmā hi || 2 ||

tamēkaḡ santām |
bahavō nābhyādhṛṣṇuvaṇṇ |
tasmādēkāmiśudhanvinām |
bahavō'niśudhanvā nābhidhṛṣṇuvanti |
sō'smayata |
ēkaṃ mā santāṃ bahavō nābhyādharṣiṣuriti |
tasya' siṣmiyāṇasya tējō'pākṛāmat |
taddēvā ośadhīṣu nyāmṛjuḥ |
tē śyāmākā abhavaṇṇ |
smayākā vai nāmaitē || 3 ||

tathsmayākānāḡ smayākātvaṃ |
tasmāddīkṣitēnāpigṛhya' smētavyām |

tējāsō dhr̥tyai |
sa dhanuḥ pratiṣkabhyātiṣṭhat |
tā upādīkā abruvanvaram vṛṇāmahai |
athā va imaḡ rāndhayāma |
yatra kvā ca khanāma |
tadapō'bhitr̥ṇadāmēti |
tasmādupādīkā yatra kvā ca khanānti |
tadapō'bhitr̥ṇdanti || 4 ||

vārē vṛtagg hyāsām |
tasya jyāmapyā'danṇ |
tasya dhanūrvipravāmāṇaḡ śira udāvartayat |
taddyāvāpṛthivī anuprāvārtata |
yatprāvārtata |
tatprāvargyāsyā pravargyatvam |
yadghrāṇ(4) ityapātata |
tadgharmasyā gharmatvam |
mahatō vīryāmapaptaditi |
tanmahāvīrasyā mahāvīratvam || 5 ||

yadaśyāssamabhāraṇṇ |
tathsamrājñāssamrāṭṭvam |

tagg str̥taṃ dēvatāstrēdhā vyāgr̥hṇata |
agnih̄ prātassavaṇam |
indrō mādhyaṇdinaḡ savānam |
viśvē dēvāstr̥tīyasavaṇam |
tēnāpaśir̥ṣṇā yajñēna yajāmānāḥ |
nāśiṣō'vārundhata |
na sūvar̥gaṃ lōkamābhyajāyanṇ |
tē dēvā aśvināvabruvanṇ || 6 ||

bhiṣajau vai sthaḥ |
idaṃ yajñasya śiraḥ pratidhattamiti |
tāvabrūtāṃ varāṃ vṛṇāvahai |
grahā ēva nāvatrāpi gr̥hyatām̄iti |
tābhyāmētamāśvinamāgr̥hṇanṇ |
tāvētadyajñasya śiraḥ pratyadhattām |
yatpravargyaḥ |
tēna saśir̥ṣṇā yajñēna yajāmānāḥ |
avāśiṣō'rundhata |
abhi sūvar̥gaṃ lōkamājayanṇ |
yatpravargyaṃ pravṛṇakti |
yajñasyaiva tacchiraḥ pratidadhāti |

tēna saśīṛṣṇā yajñēna yajāmānaḥ |
avāśiṣō rundhē |
abhi suvargam lōkam jāyati |
tasmādēṣa āśvinaprāvayā iva |
yatpravargyaḥ || 7 ||

utkarō hyētē tṛndanti mahāvīratvamābruvannajayanthasapta ca || 1 ||

sāvitram juhōti prasūtyai |
caturgrhītēna juhōti |
catuṣpādaḥ paśavaḥ |
paśūnēvāvarundhē |
catāsrō diśaḥ |
dikṣvēva pratitiṣṭhati |
chandāḡsi dēvēbhyō'pākrāmanṇ |
navō'bhāgāni havyam vākṣyāma iti |
tēbhya' ētaccaturgrhītamādhārayanṇ |
purōnuvākyāyai yājyāyai || 8 ||

dēvatāyai vaṣatkārāya |
yaccaturgrhītam juhōti |
chandāḡsyēva tatprīṇāti |
tānyāsya prītāni dēvēbhyō havyam vāhanti |

brahmavādinō vadanti |
hōtavyam dīkṣitasya gṛhā(3)i
na hōtavyā(3)miti |
hāvīrvai dīkṣitaḥ |
yajjuhuyāt |
haviṣkr̥taṃ yajāmānamagnau pradādhyāt |
yanna juhuyāt || 9 ||

yajñaparurantarīyāt |
yajūrēva vādēt |
na haviṣkr̥taṃ yajāmānamagnau pradadhāti |
na yajñaparurantarēti |
gāyatrī chandāḡsyatyāmanyata |
tasyai vaṣatkārō'bhyayya śirō'cchinat |
tasyai dvēdhā rasaḥ parā'patat |
pṛthivīmardhaḥ prāviśat |
paśūnardhaḥ |
yaḥ pṛthivīm prāviśat || 10 ||

sa khādirō'bhavat |
yaḥ paśūṇ |
sō'jām |

yatkḥādiryabhrirbhavāti |

chandāsāmēva rasēna yajñasya śirassambhārati |

yadaudumbarī |

ūrgvā udumbarāḥ |

ūrjaiva yajñasya śirassambhārati |

yadvaiṇavī |

tējō vai vēṇuḥ || 11 ||

tējasaiva yajñasya śirassambhārati |

yadvaikaṅkatī |

bhā ēvāvarundhē |

dēvasya tvā savituḥ prasava ityabhrimādattē prasūtyai |

aśvinōrbāhubhyāmityāha |

aśvinau hi dēvānamadhvaryū āstām |

pūṣṇō hastābhyāmityāha yatyai |

vajra iva vā ēṣā |

yadabhriḥ |

abhrirasi nārirasītyāha śāntyai || 12 ||

adhvaraḥkrddēvēbhya ityāha |

yajñō vā adhvaraḥ |

yajñakṛddēvēbhya iti vāvaitadāha |

uttiṣṭha brahmaṇaspata ityāha |
brahmaṇaiva yajñasya śirōcchaiti |
praitu brahmaṇaspatirityāha |
prētyaiva yajñasya śirō'cchaiti |
pradēvyētu sūnṛtētyāha |
yajñō vai sūnṛtā |
acchā vīraṃ naryaṃ paṅktirādhasamityāha || 13 ||

pāṅktō hi yajñah |
dēvā yajñam nāyantu na ityāha |
dēvānēva yajñaniyaḥ kurutē |
dēvī dyāvāpṛthivī anu mē maḡsāthāmityāha |
ābhyāmēvānumatō yajñasya śiraṣsambhārati |
ṛddhyāsāmadya maḡhasya śira ityāha |
yajñō vai maḡhaḥ |
ṛddhyāsāmadya yajñasya śira iti vāvaitadāha |
maḡhāya tvā maḡhasya tvā śīṛṣṇa ityāha |
nīrdiśyaivaināddharati || 14 ||

trīṛhārati |
traya imē lōkāḥ |
ēbhya ēva lōkēbhyō yajñasya śiraṣsambhārati |

tūṣṇīm caturthaḡ hārati |
apārimitādēva yajñasya śirassambhārati |
mṛtkhaṇādagrē harati |
tasmānmṛtkhaṇaḡ karuṇyātamaḡ |
iyaṭyagrā āsīityāha |
asyāmēvāchambatkāraṃ yajñasya śirassambhārati |
ūrjaṃ vā ētaḡ rasam pṛthivyā upadīkā uddihanti || 15 ||

yadvālmīkām |
yadvālmīkavapā sambhārō bhavāti |
ūrjamēva rasam pṛthivyā avārundhē |
athō śrōtrāmēva |
śrōtragḡ hyētatpṛthivyāḡ |
yadvālmīkaḡ |
abādhirō bhavati |
ya ēvaṃ vēdā |
indrō vṛtrāya vajramudāyacchat |
sa yatrā yatra parākramata || 16 ||

tannāddhriyata |
sa pūtīkastambē parākramata |
sō'ddhriyata |

sō'bravīt |
ūtiṃ vai mē'dhā iti |
tadūtīkānāmūtīkaṭvam |
yadūtīkā bhavānti |
yajñāyaivōtiṃ dadhati |
agnijā asi prajāpātē rēta ityāha |
ya ēva rasaḥ paśūnprāviśat || 17 ||

tamēvāvārundhē |
pañcaite sambhārā bhavānti |
pānktō yajñah |
yāvānēva yajñah |
tasya śiraśambhārati |
yadgrāmyāṇāṃ paśūnāṃ carmaṇā sambharēt |
grāmyānpaśūñchucā'rpāyēt |
kṛṣṇājīnēna sambhārati |
āraṇyānēva paśūñchucā'rpāyati |
tasmāthsamāvātpaśūnāṃ prajāyamānānām || 18 ||

āraṇyāḥ paśavaḥ kaniyāḡsah |
śucā hyṛtāḥ |
lōmatassambhārati |

atō hyāsyā mēdhyām |
parigrhyāyanti |
rakṣāsāmapahatyai |
bahavō haranti |
apācitimēvāsmindadhāti |
uddhatē sikatōpōptē pariśritē nidādhati śāntyai |
madāntībhīrupāsṛjati || 19 ||

tēja ēvāsmindadhāti |
madhū tvā madhulā kārōtvityāha |
brahmaṇai vāsmintējō dadhāti |
yadgrāmyāṇaṃ pātrāṇaṃ kapālaissaḡ sṛjēt |
grāmyāṇi pātrāṇi śucā'rpāyēt |
arṃakapālaissaḡ sṛjati |
ētāni vā anupajīvanīyāni |
tānyēva śucā'rpāyati |
śarkarābhissaḡsṛjati dhṛtyai |
athō śāntvāya |
ajalōmaissaḡ sṛjati |
ēṣā vā agnēḥ priyā tanūḥ |
yadajā |

priyayaivainam tanuvā saḡ sṛjati |

athō tējasā |

kṛṣṇājinasya lōmābhissag sṛjati |

yajñō vai kṛṣṇājinam |

yajñēnaiva yajñag saḡ sṛjati || 20 ||

yājyāyai na juhuyādaviśadvēṇuśśāntyai

pañktirādhasamityāha harati dihanti

parākrāmatāviśatprajāyamānānāḡ

sṛjati śantvāyāṣṭau ca || 2 ||

pariśritē karōti |

brahma-varcasasya pariḡrḥītyai |

na kurvannābhi prāṇyāt |

yatkurvannābhi prāṇyāt |

prāṇāñchucā'rpāyēt |

apahāya prāṇiti |

prāṇānām gōpīthāya |

na pravargyaṃ cādityaṃ cāntarēyāt |

yadantarēyāt |

duścarmā syāt || 21 ||

tasmānnāntarāyyām |

ātmanō gōpīthāya |

vēṇunā karōti |
tējō vai vēṇuḥ |
tējāḥ pravargyaḥ |
tējasaiva tējassamārdhayati |
maḥasya śirō'sītyāha |
yajñō vai maḥaha |
tasyaitacchiraḥ |
yatpravargyaḥ || 22 ||

tasmādēvamāha |
yajñasya padē stha ityāha |
yajñasya hyētē padē |
athō pratiṣṭhityai |
gāyatrēṇa tvā chandāsā karōmītyāha |
chandōbhirēvainam karōti |
tryuddhiṃ karōti |
traya imē lōkāḥ |
ēṣām lōkānāmāptyai |
chandōbhiḥ karōti || 23 ||

vīryam vai chandāḡsi |
vīryēṇaivainam karōti |

yajuṣā bilam karōti vyāvṛtṭyai |
iyāntam karōti |
prajāpātinā yajñamukhēna sammitam |
iyāntam karōti |
yajñaparūṣā sammitam |
iyāntam karōti |
ētāvadvai puruṣē vīryām |
vīryāsammitam || 24 ||

aparimitam karōti |
aparimitasyāvaruddhyai |
parigrīvam karōti dhrṭyai |
sūryāsyā harāsā śrāyētyāha |
yathā yajurēvaitat |
asvaśakēna dhūpayati |
prājāpatyō vā asvāssayōnitvāyā |
vṛṣṇō asvāsyā niṣpadaṣītyāha |
asau vā ādityō vṛṣāśvāḥ |
tasyā chandāḡsi niṣpat || 25 ||

chandōbhirēvainam dhūpayati |
arciṣē tvā śōciṣē tvētyāha |

tēja' ēvāsmindadhāti |
vāruṇō'bhīddhaḥ |
maitriyōpaiti śāntyai |
siddhyai tvētyāha |
yathā yajurēvaitat |
dēvastvā savitōdvāpatvityāha |
savitṛprāsūta ēvainam brahmaṇā
dēvatābhirudvāpati |
apādyamānaḥ pṛthivyāmāsā
diśa aprṇētyāha || 26 ||

tasmādagnissarvā diśō'nuvibhāti |
uttiṣṭha bṛhanbhāvōrdhvastiṣṭha
dhruvastvamityāha pratiṣṭhityai |
īśvarō vā ēśō'ndhō bhavitōḥ |
yaḥ pravargyāmanvīkṣātē |
sūryāsyā tvā cakṣuṣā'nvīkṣa ityāha |
cakṣuṣō gōpīthāyā |
ṛjavē tvā sādhavē tvā sukṣityai tvā
bhūtyai tvētyāha |
iyam vā ṛjuḥ |

antarikṣaḡ sādhu |

asau sukṣītiḥ || 27 ||

diśō bhūtiḥ |

imānēvāsmāi lōkānkālpayati |

athō pratiṣṭhityai |

idamaḥamaḡmumāmuṣyāyaḡaḡam viśā

paśubhirbrahmavarcasēna paryūhāmītyāha |

viśaivainam paśubhirbrahmavarcasēna paryūhati |

viśēti rājanyaśya brūyāt |

viśaivainam paryūhati |

paśubhiriti vaiśyaśya |

paśubhirēvainam paryūhati |

asuryam pātramanācchṛṇṇam || 28 ||

ācchṛṇṇati |

dēvatrā'kaḥ |

ajakṣīrēṇācchṛṇṇati |

paramam vā ētatpayah |

yadajakṣīram |

paramēṇaivainam payasā''cchṛṇṇati |

yajuṣā vyāvṛtṭyai |

chandōbhīrācchṛṇatti |
chandōbhīrvā ēṣa kriyatē |
chandōbhīrēva chandāgsyācchṛṇatti |
chṛndhi vācamityāha |
vācāmēvāvārundhē |
chṛndhyūrjamityāha |
ūrjamēvāvārundhē |
chṛndhi havirityāha |
havirēvākaha |
dēva puraścara saḡhyāsaṃ tvētyāha |
yathā yajurēvaitat || 29 ||

syādyatpravargyāśchandōbhiḥ karōti vīryāsaṃmitaṃ
chandāgsi niṣpatpṛṇētyāha sukṣitiranācchṛṇṇaṃ
chandāgsyācchṛṇattyaṣṭau ca || 3 ||

brahmaṇpracāriṣyāmō hōtārgḥarmamaḥbiṣṭuhītyāha |
ēṣa vā ētarhi brhaspatiḥ |
yadbrahmā |
tasmā ēva prātiprōcyā pracāراتi |
ātmanō'nārtyai |
yamāya tvā maḡhāya tvētyāha |
ētā vā ētasyā dēvatāḥ |

tābhīrēvainaḡ samārdhayati |
madāntībhiḥ prōkṣāti |
tēja ēvāsmindadhāti || 30 ||

abhipūrvam prōkṣāti |
abhipūrvamēvāsmintējō dadhāti |
triḥ prōkṣāti |
tryāvṛddhi yajñah |
athō mēdhyatvāya |
hōtā'nvāha |
rakṣāsāmapāhatyai |
anāvānam |
prāṇānāḡ santātyai |
triṣṭubhāssatīrgāyatrīrivānvāha || 31 ||

gāyatrō hi prāṇah |
prāṇamēva yajāmānē dadhāti |
santāṭamanvāha |
prāṇānāmanādyāsyā santātyai |
athō rakṣāsāmapāhatyai |
yatparimitā anubrūyāt |
parimitāmarundhīta |

apāriṁitā anvāha |
apāriṁitasyāvāruddhyai |
śirō vā ētadyajñasya || 32 ||

yatprāvargyaḥ |
ūrṇmuñjāḥ |
yanmauñjō vēdō bhavāti |
ūrjaiva yajñasya śirassamārdhayati |
prāṇāhutīrjuhōti |
prāṇānēva yajāmānē dadhāti |
sapta juhōti |
sapta vai śiṛṣaṇyāḥ prāṇāḥ |
prāṇānēvāsmindadhāti |
dēvastvā savitā madhvā'nakṭvityāha || 33 ||

tējasaiṁvaināmanakti |
pṛthivīm tapāstrāyasvētī hiraṇyamupāsyati |
asyā anātidāhāya |
śirō vā ētadyajñasya |
yatprāvargyaḥ |
agnissarvā dēvatāḥ |
praḷavānādīpyōpāsyati |

dēvatāsvēva yajñasya śiraḥ pratidadhāti |
apraśīrṇāgram bhavati |
ētadbārḥirhyeṣaḥ || 34 ||

arcirāsi śōcirasītyāha |
tēja ēvāsmīnbrahmavarcaṣaṁ dādadhāti |
saḡsīdasva mahāḡ aśītyāha |
mahāḡ hyeṣaḥ |
brahmavādinō vadanti |
ētē vāva ta ṛtvijaḥ |
yē darśapūrṇamāsayōḥ |
athā kathā hōtā yajāmānāyāśiṣō
nāśāsta iti |
purastādāśīḥ khalu vā anyō yajñaḥ |
upariṣṭādāśīraṇyaḥ || 35 ||

anādhṛṣyā purastāditi yadētāni yajūḡṣyāha |
śīrṣata ēva yajñasya yajāmāna āśiṣō'varundhē |
āyuh purastādāha |
prajāḡ dakṣiṇataḥ |
prāṇaḡ paścāt |
śrōtrāmuttarataḥ |

vidhṛ̥timu₂pariṣṭāt |
prāṇānēvāsmāi samīcō dadhāti |
īśvarō vā ēṣa diśō'nūnmāditōḥ |
yaṃ diśō'nū vyāsthāpayānti || 36 ||

manōraśvā'si bhūriputrētīmāmabhimṛ̥ṣati |
iyam vai manōraśvā bhūriputrā |
asyāmēva pratitiṣṭhatyanūnmādāya |
sūpaśadā mē bhūyā mā mā
hiḡsīrityāhāhiḡ sāyai |
citāsstha paricita ityāha |
apācitimēvāsmindadhāti |
śirō vā ētadyajñasya |
yatprāvargyaḥ |
asau khalu vā ādityaḥ prāvargyaḥ |
tasya marutō raśmayāḥ || 37 ||

svāhā marudbhiḥ pariśrayasvētyāha |
amumēvādityaḡ raśmibhiḥ paryūhati |
tasmādaśāvādityō'muṣminlōkē raśmibhiḥ paryūḍhaḥ |
tasmādrājā viśā paryūḍhaḥ |
tasmādgrāmaṇīssājātaiḥ paryūḍhaḥ |

agnēssr̥ṣṭasyā yataḥ |
vikaṅkataṃ bhā ārcchat |
yadvaikaṅkatāḥ pariḍhayō bhavānti |
bhā ēvāvārundhē |
dvādaśa bhavanti || 38 ||

dvādaśa māśāsamvathsaraḥ |
samvathsaramēvāvārundhē |
asti trayōdaśō māsa ityāhuḥ |
yattrayōdaśaḥ pariḍhirbhavāti |
tēnaiva trayōdaśaṃ māsamavārundhē |
antarikṣasyāntardhiraśityāha vyāvṛtṭyai |
divaṃ tapāsastrāyaśvetyupariṣṭāddhirāṇyamadhi
nidādhāti |
amuṣyā anātidāhāya |
athō ābhyāmēvaināmubhayataḥ pariḡrhnāti |
arḥānbibharṣi sāyakāni dhanvētyāha || 39 ||

stautyēvaināmētāt |
gāyatramāsi traiṣṭubhamasi jāgātamaṣīti
dhavitrāṇyādattē |
chandōbhirēvainānyādattē |

madhu madhviti dhūnōti |
prāṇō vai madhu |
prāṇamēva yajāmānē dadhāti |
triḥ pariṃyanti |
trivṛddhi prāṇah |
triḥ pariṃyanti |
tryāvṛddhi yajñah || 40 ||

athō rakṣāsāmapāhatyai |
triḥ punaḥ pariṃyanti |
ṣaṭhsampādyantē |
ṣadvā ṛtavaḥ |
ṛtuṣvēva pratitiṣṭhanti |
yō vai gharmasya priyāṃ tanuvāmākrāmāti |
duścarmā vai sa bhāvati |
ēṣa ha vā āsya priyāṃ tanuvāmākrāmāti |
yastriḥ parītya caturthaṃ paryēti |
ētāg ha vā āsyōgradēvō rājanirācākrāma || 41 ||

tatō vai sa duścarmā bhavat |
tasmātriḥ parītya na caturthaṃ pariṃyāt |
ātmanō gōpīthāyā |

prāṇā vai dhavitrāṇi |
avyātiṣaṅgaṃ dhūnvanti |
prāṇānāmavyātiṣaṅgāya kṛptyai |
viṇiṣadyā dhūnvanti |
dikṣvēva pratitiṣṭhanti |
ūrdhvaṃ dhūnvanti |
suvarḡasya lōkasya samāṣṭyai |
sarvatō dhūnvanti |
tasmādayaḡ sarvataḥ pavatē || 42 ||

dadhātīvā'nvāha yajñasyāhaṣa upariṣṭādāsīraṇyō
vyāsthāpayanti raśmayō bhavanti dhanvētyāha
yajñaścākramaṃ samāṣṭyai dvē ca || 4 ||

agniṣṭvā vasūbhiḥ purastādrōcayatu
gāyatrēṇa chandasētyāha |
agnirēvainaṃ vasūbhiḥ purastādrōcayati
gāyatrēṇa chandāsā |
sa mā rucitō rōcayētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāsāstē |
indrāstvā rudrairdākṣiṇatō rōcayatu
traīṣṭubhēṇa chandasētyāha |
indra ēvainaḡ rudrairdākṣiṇatō rōcayati

traīṣṭubhēna chandāsā |
sa mā rucitō rōcayētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
varuṇastvā''dityaiḥ paścādrōcayatu
jāgātēna chandasētyāha |
varuṇa ēvaināmādityaiḥ paścādrōcayati
jāgātēna chandāsā || 43 ||

sa mā rucitō rōcayētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
dyutānastvā mārutō marudbhiruttarātō
rōcayatvānuṣṭubhēna chandasētyāha |
dyutāna ēvainam mārutō marudbhiruttarātō
rōcayatyānuṣṭubhēna chandāsā |

sa mā rucitō rōcayētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
br̥haspatistvā viśvairdēvairu pariṣṭādrōcayatu
pānktēna chandasētyāha |
br̥haspatirēvainam viśvairdēvairu pariṣṭādrōcayati
pānktēna chandāsā |
sa mā rucitō rōcayētyāha |

āśiṣāmēvaitāmāśāstē || 44 ||

rōcītaṣṭvaṃ dēva gharma dēvēṣvasītyāha |

rōcītō hyēṣa dēvēṣu |

rōciṣīyāhaṃ mānuṣyēṣvityāha |

rōcāta ēvaiṣa mānuṣyēṣu |

samrādgharma rucītaṣṭvaṃ dēvēṣvāyūṣmāgstējasvī

brāhmavarcasyāsītyāha |

rucītō hyēṣa dēvēṣvāyūṣmāgstējasvī

brāhmavarcasī |

rucītō'haṃ mānuṣyēṣvāyūṣmāgstējasvī

brāhmavarcasī bhūyāsamityāha |

rucīta ēvaiṣa mānuṣyēṣvāyūṣmāgstējasvī

brāhmavarcasī bhāvati |

rugāṣi rucāṃ mayi dhēhi mayi rugityāha |

āśiṣāmēvaitāmāśāstē |

taṃ yadētairyajurbhīrarōcayitvā |

rucītō gharma iti prabrūyāt |

arōcukō'dhvaṛyussyāt |

arōcukō yajāmānaḥ |

atha yadēnamētairyajurbhī rōcayitvā |

ru₂ci₂tō g₂har₂ma it₂i prā₂hā |
rō₂cū₂kō' dh₂va₂ry₂urb₂havā₂tī |
rō₂cū₂kō ya₂ja₂mā₂naḥ || 45 ||

pa₂ścā₂drō₂cayā₂tī jā₂gā₂tē₂ṇa₂ cha₂nda₂sā₂ sa mā₂ ru₂ci₂tō
rō₂cayē₂tyā₂hā₂śi₂ṣā₂mē₂vaitā₂māsā₂stē₂ śā₂stē₂'ṣṭau₂ ca || 5 ||

śi₂rō₂ vā ē₂tadyaj₂ñasyā₂ |
ya₂tpra₂vā₂rgyā₂ḥ |
grī₂vā u₂pa₂sada₂ḥ |
pu₂ra₂sta₂dupa₂sada₂m₂ pra₂vā₂rgyā₂m pra₂vṛ₂ṇakti |
grī₂vā₂svē₂va ya₂ñ₂asyā₂ śi₂ra₂ḥ pra₂tida₂dhā₂tī |
tri₂ḥ pra₂vṛ₂ṇakti |
tra₂ya₂ imē₂ lō₂kā₂ḥ |
ē₂bhya₂ ē₂va lō₂kē₂bhyō₂ ya₂ñ₂asyā₂ śi₂rō₂'va₂runda₂hē |
ṣa₂ṭṭha₂sampa₂dyantē |
ṣa₂dvā₂ ṛ₂tava₂ḥ || 46 ||

ṛ₂tubhya₂ ē₂va ya₂ñ₂asyā₂ śi₂rō₂'va₂runda₂hē |
dvā₂da₂śa₂kr₂tvā₂ḥ pra₂vṛ₂ṇakti |
dvā₂da₂śa₂ mā₂sā₂ssa₂mva₂thsa₂ra₂ḥ |
sa₂mva₂thsa₂ra₂dē₂va ya₂ñ₂asyā₂ śi₂rō₂'va₂runda₂hē |
ca₂tur₂vi₂g₂śa₂tissa₂mpa₂dyantē |

catuṛviḡsatirardhamāsāḥ |
ardhamāsēbhya' ēva yajñasya śirō'varundhē |
athō khalu |
sakṛdēva pravṛjyaḥ |
ēkaḡ hi śiraḥ || 47 ||

agniṣṭōmē pravṛṇakti |
ētāvāṇ vai yajñaḥ |
yāvānagniṣṭōmaḥ |
yāvānēva yajñaḥ |
tasya śiraḥ pratidadhāti |
nōkthyē pravṛṇjyāt |
prajā vai paśava' ukthāni |
yadukthyē pravṛṇjyāt |
prajāṃ paśūnāsyā nirdāhēt |
viśvajiti sarvaprṣṭhē pravṛṇakti || 48 ||

prṣṭhāni vā acyūtaṃ cyāvayanti |
prṣṭhairēvāsmā acyūtaṃ cyāvayitvā'varundhē |
apaśyaṃ gōpāmityāha |
prāṇō vai gōpāḥ |
prāṇamēva prajāsu viyātayati |

apāśyaṃ gōpāmityāha |
asau vā ādityō gōpāḥ |
sa hīmāḥ prajā gōpāyati |
tamēva prajānām gōptāraṃ kurutē |
anipadyamānamityāha || 49 ||

na hyēṣa nīpadyātē |
ā ca parā ca paṭhibhiṣcarāntamityāha |
ā ca hyēṣa parā ca paṭhibhiṣcarāti |
sa saddhrīcīssa viṣūcīrvasāna ityāha |
saddhrīcīśca hyēṣa viṣūcīśca
vasānaḥ prajā abhivipaśyati |
āvarīvartī bhuvanēṣvantarityāha |
ā hyēṣa varīvartī bhuvanēṣvantaḥ |
atrā prāvīrmadhūmādhvībhyām
madhūmādhūcībhyāmityāha |
vāsantikāvēvāsmā ṛtū kālpayati |
samagniragninā gatētyāha || 50 ||

graiṣmāvēvāsmā ṛtū kālpayati |
samagniragninā gatētyāha |
agnirhyēvaiṣō'gninā saṅgacchatē |

svāhā samagnistapāsā gatētyāha |
pūrvāmēvōditam |
uttarēṇābhigṛṇāti |
dhartā divō vibhāsi rajasaḥ
pṛthivyā ityāha |
vārṣikāvēvāsmā ṛtū kalpayati |
hṛdē tvā manasē tvētyāha |
śāradāvēvāsmā ṛtū kalpayati || 51 ||

divi dēveṣu hōtrā yacchētyāha |
hōtrābhirēvēmānlōkānthсандadhāti |
viśvāsāṃ bhuvāṃ pata ityāha |
haimantikāvēvāsmā ṛtū kalpayati |
dēvaśrūstvaṃ dēva gharma dēvānpāhītyāha |
śaiśirāvēvāsmā ṛtū kalpayati |
tapōjāṃ vācāsmē niyaccha dēvāyuvamityāha |
yā vai mēdhyā vāk |
sā tapōjāḥ |
tāmēvāvārundhē || 52 ||

garbhō dēvānāmityāha |
garbhō hyeṣa dēvānām |

pi₂tā ma₂tīnā₂mityā₂ha |
pra₂jā vai ma₂taya₂ḥ |
tā₂sāmē₂ṣa ē₂va pi₂tā |
yat₂pra₂vargya₂ḥ |
tasmā₂dē₂vamā₂ha |
pa₂tiḥ pra₂jānā₂mityā₂ha |
pa₂ti₂rhyē₂ṣa pra₂jānām |
ma₂tiḥ ka₂vīnā₂mityā₂ha || 53 ||

ma₂ti₂rhyē₂ṣa ka₂vīnām |
sa₂m dē₂vō dē₂vēnā₂ sa₂vi₂trā₂yā₂tiṣṭa₂ |
sa₂ḡ sū₂ryē₂ṇā₂rū₂ktē₂tyā₂ha |
a₂muḥ ca₂ivā₂ditya₂m pra₂vargya₂m ca₂ sa₂ḡ śā₂sti |
ā₂yu₂rdā₂stvama₂smabhya₂m ghar₂ma var₂cō₂dā₂ a₂sī₂tyā₂ha |
ā₂śi₂ṣā₂mē₂vaitā₂mā₂śā₂stē |
pi₂tā nō₂'si pi₂tā nō₂ bō₂dhē₂tyā₂ha |
bō₂dha₂yā₂tyē₂vainām |
na₂va₂itē₂'va₂kā₂śā₂ bhā₂vanti |
pa₂tniyai da₂śama₂ḥ |
na₂va₂ vai pu₂ru₂ṣē₂ pra₂ṇā₂ḥ || 54 ||

nā₂bhi₂rda₂śāmī |

prāṇānēva yajamānē dadhāti |
athō daśākṣarā virāṭ |
annam virāṭ |
virājaiṅvānnādyamavarundhē |
yajñasya śirō'cchidyata |
taddēvā hōtrābhiḥ pratyādadhuḥ |
ṛtvijō'vēkṣantē |
ētā vai hōtrāḥ |
hōtrābhirēva yajñasya
śiraḥ pratidadhāti || 55 ||

ruṅcitamavēkṣantē |
ruṅcitādvai prajāpātiḥ prajā āsrjata |
prajānāḡ sṛṣṭyai |
ruṅcitamavēkṣantē |
ruṅcitādvai parjanyaō varṣati |
varṣukaḥ parjanyaō bhavati |
sam prajā ēdhantē |
ruṅcitamavēkṣantē |
ruṅcitam vai brāhmavarcaṣam |
brāhmavarcaṣinō bhavanti || 56 ||

adhīyāntō'vēkṣāntē |
sarvamāyūryanti |
na patnyavēkṣēta |
yatpatnyavēkṣēta |
prajāyēta |
prajāṃ tvāsyai nirdāhēt |
yannāvēkṣēta |
na prajāyēta |
nāsyai prajāṃ nirdāhēt |
tiraskṛtya yajurvācayati |
prajāyatē |
nāsyai prajāṃ nirdāhati |
tvaṣṭimatī tē sapēyētyāha |
sapāddhi prajāḥ prajāyantē || 57 ||

ṛtavō hi śirassarvāprṣṭhē pravṛṇaktyanipadyamānamityāha
gatētyāha śāradāvēvāsmā ṛtū kālpayati rundhē
kavīnāmityāha prāṇāḥ pratidadhāti bhavanti
vācayati caṭvāri ca || 6 ||

dēvasyā tvā savituh prāsava iti
raśanāmādattē prasūtyai |
aśvinōrbāhubhyāmityāha |

āsvinau hi dēvānāmadhvaryū āstām |
pūṣṇō hastābhyāmityāha yatyai |
ādādē'dityai rāsnā'sityāha yajuṣkr̥tyai |
iḍa ēhyadita ēhi sarāsvatyēhītyāha |
ētāni vā āsyai dēvanāmāni |
dēvanāmairēvaināmāhvayati |
asāvēhyasāvēhyasāvēhītyāha |
ētāni vā āsyai manuṣyanāmāni || 58 ||

manuṣyanāmairēvaināmāhvayati |
ṣaṭhsampadyantē |
ṣadvā ṛtavaḥ |
ṛtubhirēvaināmāhvayati |
adityā uṣṇīṣamasītyāha |
yathā yajurēvaitat |
vāyurāsyaiḍa ityāha |
vāyudēvatyō vai vaṭhsaḥ |
pūṣā tvōpāvāsṛjatvityāha |
pauṣṇā vai dēvatāyā paśavaḥ || 59 ||

svayaiivainam dēvatāyōpāvāsṛjati |
āsvibhyām pradāpayētyāha |

aśvinau vai dēvānām bhiṣajau |
tābhyāmēvāsmāi bhēṣajam kārōti |
yastē stanāśśāśaya ityāha |
stautyēvainām |
usraḥ gharmaḡ śiḡṣōsraḥ gharmaḡ pāhi
gharmāya śiḡṣētyāha |
yathā brūyādamuṣmāi dēhīti |
tādṛgēva tat |
brhaṣpatistvōpāsīdatvityāha || 60 ||

brahma vai dēvānām brhaṣpatiḥ |
brahmaṇaivaināmupāsīdati |
dānavassthā pēraḡva ityāha |
mēdhyānēvainānkarōti |
viṣvagvṛtō lōhitēnētyāha vyāvṛtyai |
aśvibhyām pinvasva sarāsvatyai pinvasva pūṣṇē
pinvasva brhaṣpatāyē pinvasvētyāha |
ētābhyō hyēṣā dēvatābhyaḥ pinvatē |
indrāya pinvasvēndrāya pinvasvētyāha |
indrāmēva bhāgadhēyēṇa samārdhayati |
dvirindrāyētyāha || 61 ||

tasmā₁dindrō₁ dē₁vatā₁nā₁m bhū₁yiṣṭha₁bhā₁ktā₁maḥ₁ |
gā₁yatrō₁'si tra₁iṣṭubhō₁'si jā₁gātama₁sī₁ti
śaphō₁payamā₁nādattē₁ |
chandō₁bhirē₁vainā₁nādattē₁ |
sa₁hō₁rjō bhā₁gē₁nō₁pamē₁hī₁tyā₁ha |
ūr₁ja ē₁vainā₁m bhā₁gamā₁kaḥ₁ |
ā₁śvinau₁ vā ē₁tadyaj₁ñasya₁ śī₁raḥ₁
pratī₁dadhātāvabrūtā₁m |
āvā₁bhyāmē₁va pūr₁vā₁bhyām₁ vaṣa₁ṭkriyātā₁ iti |
indrā₁śvinā₁ madhū₁nassā₁ra₁ghasyē₁tyā₁ha |
ā₁śvibhyāmē₁va pūr₁vā₁bhyām₁ vaṣa₁ṭkarō₁ti |
athō₁ ā₁śvināvē₁va bhā₁gadhē₁yē₁ṇa₁ samā₁rdhayati || 62 ||

ghar₁maṃ pā₁ta vasavō₁ yajātā₁ vaḍityā₁ha |
vasū₁nē₁va bhā₁gadhē₁yē₁ṇa₁ samā₁rdhayati |
yadvā₁ṣaṭkuryāt |
yātayāmā₁'sya vaṣa₁ṭkā₁rassyāt |
yanna vā₁ṣaṭkuryāt |
rakṣā₁ḡsi yaj₁ñag₁ hā₁nyuh₁ |
vaḍityā₁ha |
parō₁kṣāmē₁va vaṣa₁ṭkarō₁ti |

nāsyā yātayāmā vaṣatkārō bhavāti |
na yajñāg rakṣāḡsi ghnanti || 63 ||

svāhā tvā sūryāsya raśmayē
vr̥ṣṭivanāyē juhōmītyāha |
yō vā āsyā puṇyō raśmiḥ |
sa vr̥ṣṭivaniḥ |
tasmā ēvainam juhōti |
madhū havirasītyāha |
svadayātyēvainam |
sūryāsya tapastapētyāha |
yathā yajurēvaitat |
dyāvāpṛthivībhyām tvā pariḡr̥hṇāmītyāha |
dyāvāpṛthivībhyāmēvainam pariḡr̥hṇāti || 64 ||

antarikṣēṇa tvōpāyacchāmītyāha |
antarikṣēṇaivainamupāyacchati |
na vā ētaṃ mānuṣyō bhartūmaṛhati |
dēvānām tvā pitṛṇāmanumatō bhartuḡ
śakēyamītyāha |
dēvairēvainam pitṛbhiranumata ādattē |
vi vā ēnamētadārdhayanti |

yatpaścātpravṛjyā purō juhvatī |
tējō'si tējō'nuprēhītyāha |
tēja ēvāsmindadhāti |
divispr̥nmā mā hiḡsīrantarikṣaspr̥nmā mā
hiḡsīḥ pṛthivispr̥nmā mā
hiḡsīrityāhāhiḡsāyai || 65 ||

suvārasī suvārmē yaccha divam yaccha
divō mā pāhītyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
śirō vā ētadyajñasya |
yatpravārgyāḥ |
ātmā vāyuh |
udyatyāvātanāmānyāha |
ātmannēva yajñasya śiraḥ pratidadhāti |
anāvānam |
prāṇānāḡ santātyai |
pañcāha || 66 ||

pānktō yajñah |
yāvānēva yajñah |
tasya śiraḥ pratidadhāti |

agnayē^{''} tvā vasumatē svāhētyāha |
 asau vā ādityō^{''}gnirvasumāṇ |
 tasmā ēvainaṃ juhōti |
 sōmāya tvā ruḍravātē svāhētyāha |
 caṇḍramā vai sōmō ruḍravāṇ |
 tasmā ēvainaṃ juhōti |
 varuṇāya tvā''dityavatē svāhētyāha || 67 ||

aphsu vai varuṇa ādityavāṇ |
 tasmā ēvainaṃ juhōti |
 bṛhaṣpatayē tvā viśvadēvyāvātē svāhētyāha |
 brahma vai dēvānāṃ bṛhaṣpatiḥ |
 brahmaṇa ēvainaṃ juhōti |
 savitrē tvārbhumatē vibhumatē prabhumatē
 vājāvatē svāhētyāha |
 saṃvathsarō vai sāvitarbhumāṇ
 vibhumāṇprābhumāṇ vājāvāṇ |
 tasmā ēvainaṃ juhōti |
 yamāya tvā'ṅgirasvatē pitṛmatē svāhētyāha |
 prāṇō vai yamō'ṅgirasvānpitṛmāṇ || 68 ||

tasmā ēvainaṃ juhōti |

ētābhyā' ēvaināṃ dēvatābhyō juhōti |
 daśa sampādyantē |
 daśākṣarā virāṭ |
 annāṃ virāṭ |
 virājaiṃvānnādyamavarundhē |
 rauhiṇābhyāṃ vai dēvāssuṃvargaṃ lōkamāyaṇṇ |
 tadrauhiṇayō rauhiṇatvam |
 yadrauhiṇau bhavataḥ |
 rauhiṇābhyāmēva tadyajamānassuṃvargaṃ lōkamēti |
 aharjyōtiḥ kētunā juṣatāg
 sujyōtirjyōtiṣāg svāhā rātrirjyōtiḥ
 kētunā juṣatāg sujyōtirjyōtiṣāg svāhētyāha |
 ādityamēva tadamuṣṃinlōkē'hnā parastāddādadhāra |
 rātriyā avastāt |
 tasmādaśāvādityō'muṣṃinlōkē'hōrātrābhyāṃ dhṛtaḥ || 69 ||

maṇuṣyaṇāmāni paśavāssīdatvityāhēndrāyētyāhārdhayati
 ghnanti gṛhṇātyahiḡsāyai pañcāhādityavātē svāhētyāha
 pitṛmānēti caṭvāri ca || 7 ||

viśvā āśā dakṣiṇasadityāha |
 viśvānēva dēvānprīṇāti |
 athō duriṣṭyā ēvaināṃ pāti |

viśvāṅdēvānāyāḍihētyāha |
viśvānēva dēvānbhāgadhēyēna samārdhayati |
svāhākṛtasya gharmasya madhōḥ
pibatamaśvinētyāha |
āśvināvēva bhāgadhēyēna samārdhayati |
svāhā'gnayē yajñiyāya
śam yajurbhīrityāha |
abhyēvainam ghārayati |
athō havirēvākaḥ || 70 ||

āśvinā gharmam pātaḡ
hārdivānamahārdivābhirūtibhīrityāha |
āśvināvēva bhāgadhēyēna samārdhayati |
anū vām dyāvapṛthivī
maḡsātāmityāhānumatyai |
svāhēndrāya svāhēndrāvaḍityāha |
indrāya hi purō hūyatē |
āśrāvyāha gharmasya yajēti |
vaśatkṛtē juhōti |
rakṣāsāmapāhatyai |
anūyajati svāgākṛtyai |

gharmamāpātamaśvinētyāha || 71 ||

pūrvāmēvōditam |

uttarēṇābhigrṇāti |

anū vāṃ dyāvāpṛthivī

āmaḡsātāmityāhānūmatyai |

taṃ prāvyāṃ yathāvaṇṇamō divē

namah pṛthivyā ityāha |

yathā yajurēvaitat |

divi dhā imāṃ yajñam yajñamimāṃ

divi dhā ityāha |

suvarḡgamēvaināṃ lōkaṃ gāmayati |

divāṃ gacchāntarikṡam gaccha

pṛthivīm gacchētyāha |

ēṡvēvaināṃ lōkēṡu pratiṡṡhāpayati |

pañcā pradiśō gacchētyāha || 72 ||

dikṡvēvaināṃ pratiṡṡhāpayati |

dēvāngharmāpāṅgaccha pitṛngharmāpāṅgacchētyāha |

ubhayēṡvēvaināṃ pratiṡṡhāpayati |

yatpinvatē |

varṡukah paṛjanyaō bhavati |

tasmātpinvāmāṇaḥ puṇyaḥ |

yatprāṇpinvatē |

taddēvānām |

yaddākṣiṇā |

tatpitṛṇām || 73 ||

yatpratyak |

tanmaṇuṣyaṇām |

yadudaṅḡ |

tadrudrāṇām |

prāñcamudañcam pinvayati |

dēvatrā'kaḥ |

athō khalu |

sarvā anu diśaḥ pinvayati |

sarvā diśassamēdhantē |

antaḥparidhi pinvayati || 74 ||

tējasō'skandāya |

iṣē pīpihyūrjē pīpīhītyāha |

iṣāmēvōrjaṃ yajāmānē dadhāti |

yajāmānāya pīpīhītyāha |

yajāmānāyaivaitāmāśiṣamāśāstē |

mahyaṃ jyaiṣṭhyaḥ pīpīhītyāha |
ātmanā evaitāmāśiṣamāśāstē |
tviṣyai tvā dyumnāya tvēndriyāya
tvā bhūtyai tvētyāha |
yathā yajurēvaitat |
dharmā'si sudharmā mē nyasmē
brahmāṇi dhārayētyāha || 75 ||

brahmānnēvainam pratiṣṭhāpayati |
nēttvā vātāsskaṇḍayāditi yadyābhicarēt |
amuṣya tvā prāṇē sādayāmyamunā
saha nirartham gaḥchēti brūyādyam dviṣyāt |
yamēva dvēṣṭi |
tēnainag saha nirartham gāmayati |
pūṣṇē śarāsē svāhētyāha |
yā ēva dēvatā huṭabhāgāḥ |
tābhya evainam juhōti |
grāvābhyāssvāhētyāha |
yā evāntarikṣē vācaḥ || 76 ||

tābhya evainam juhōti |
praṭirēbhyāssvāhētyāha |

prāṇā vai dēvāḥ prātirāḥ |
tēbhyā ēvainaṃ juhōti |
dyāvāpṛthivībhyāḡ svāhētyāha |
dyāvāpṛthivībhyāmēvainaṃ juhōti |
pitr̥bhyō gharmapēbhyassvāhētyāha |
yē vai yajvānaḥ |
tē pitarō gharmapāḥ |
tēbhyā ēvainaṃ juhōti || 77 ||

ruḍrāyā ruḍrahōtrē svāhētyāha |
ruḍramēva bhāgadhēyēna samārdhayati |
sarvatassamānakti |
sarvatā ēva ruḍraṃ niravādayatē |
udañcaṃ nirāsyati |
ēṣā vai ruḍrasya dik |
svāyāmēva diśi ruḍraṃ niravādayatē |
apa upāsṛṣati mēdhyatvāyā |
nānvīkṣēta |
yadanvīkṣēta || 78 ||

cakṣūrasya pramāyūkagg syāt |
tasmānnānvīkṣyāḥ |

apīparō mā'hnō rātriyai mā pāhyēṣā tē
agnē saṁmittayā samidhyaṣvāyūrmē dā
varcāsā mā''ñjīrityāha |

āyūrēvāsmīnvarcō dadhāti |

apīparō mā rātriyā ahnō mā pāhyēṣā tē
agnē saṁmittayā samidhyaṣvāyūrmē dā
varcāsā mā''ñjīrityāha |

āyūrēvāsmīnvarcō dadhāti |

agnirjyōtirjyōtiragnissvāhā sūryō
jyōtirjyōtissūryaṣsvāhētyāha |

yathā yajurēvaitat |

brahṁavādinō vadanti |

hōtavyāmagnihōtrā(3)nna hōtavyā(3)miti || 79 ||

yadyajuṣā juhuyāt |

ayathāpūrvamāhūtī juhuyāt |

yanna juhuyāt |

agniḥ parābhavēt |

bhūssvāhētyēva hōtavyām |

yathāpūrvamāhūtī juhōti |

nāgniḥ parābhavati |

hutaḡ haḡvirmadhuḡ haḡvirityāha |
svadayātyēvainām |
indrātamē'gnāvityāha || 80 ||

prāṇō vā indrātamō'gniḡ |
prāṇa ēvainaḡindrātamē'gnau juhōti |
pitā nō'si mā mā
hiḡsīrityāhāhiḡsāyai |
āsyāmā' tē dēva gharmaḡ madhūmatō
vājavataḡ pitumataḡ ityāha |
āśiḡamēvaitāmāśāstē |
svadhāvinō'sīmaḡi tvā mā mā
hiḡsīrityāhāhiḡsāyai |
tējāsā vā ētē vyṛdhyantē |
yē pravargyēṇa carānti |
prāśñānti |
tēja' ēvātmandādhatē || 81 ||

saḡvathsaḡraḡ na māḡḡsamaśñīyāt |
na rāmāmupēyāt |
na mṛṇmayēna pibēt |
nāsyā' rāma ucchiḡḡtaḡ pibēt |

tēja' ēva tathsaggśyati |
dēvāsurasamyattā āsanṇ |
tē dēvā vijayamūpayantāḥ |
vibhrāji sauryē brahma samnyādadhata |
yatkiñcā divākīrtyām |
tadētēnaiva vratēnāgōpāyat |
tasmādētadvratam cāryām |
tējāsō gōpīthāyā |
tasmādētāni yajūgṣi
vibhrājāssauryasyētyāhuḥ |
svāhā" tvā sūryāsya raśmibhya
iti prātassaḡ sādāyati |
svāhā" tvā nakṣatrēbhya itī sāyam |
ētā vā ētasyā dēvatāḥ |
tābhirēvainaḡ samārdhayati || 82 ||

akaraśvinētyāha praḍiśō gaḡchētyāha
pitṛnāmantaḥparidhi pinvayati dhārayētyāha
vācō gharmapāstēbhyā ēvainam juhōtyanvīkṣēta
hōtavyā(3)mityagnāvityāha dadhatē'gōpāyathsapta cā || 8 ||

gharma yā tē divi śugiti
tīśra āhūtīrjuhōti |

chandōbhirēvāsyaiḥ
lōkēbhyaśśucamavāyajatē |
iyatyagrē juhōti |
athēyatyathēyati |
trayaḥ imē lōkāḥ |
ēbhya ēva lōkēbhyaśśucamavāyajatē |
anū nō'dyānūmatirityāhānūmatyai |
divastvā paraspāyā ityāha |
diva ēvēmānlōkāndādadhāra |
brahmaṇastvā paraspāyā ityāha || 83 ||

ēṣvēva lōkēṣu prajā dādadhāra |
prāṇasya tvā paraspāyā ityāha |
prajāsvēva prāṇāndādadhāra |
śirō vā ētadyajñasya |
yatprāvargyaḥ |
asau khalu vā ādityaḥ prāvargyaḥ |
taṃ yaddakṣiṇā pratyāñcamudāñcamudvāsayēt |
jihmaṃ yajñasya śirō harēt |
prāñcamudvāsayati |
purastādēva yajñasya śiraḥ pratidadhāti || 84 ||

prāñcamudvāsaya¹ti |
tasmā¹dasāvādityaḥ purastādudē¹ti |
śaphōpayamāndhavit¹rāṇi dhrṣṭī ityanvavāharanti |
sātmānamēvainaḡ satānum karō¹ti |
sātmā¹muṣminlōkē bhāvati |
ya ēvaṃ vēdā¹ |
audumbarāṇi bhavanti |
ūrgvā udumbaraḥ¹ |
ūrjamēvāvarundhē¹ |
vartmanā¹ vā anvityā¹ || 85 ||

yajñaḡ rakṣāḡsi jighāḡsanti |
sāmnā¹¹ prastōtā¹nvavaiti |
sāma¹ vai rakṣōhā¹ |
rakṣāsāmapāhatyai |
trirnidhanamupaiti |
traya¹ imē lōkāḥ |
ēbhya ēva lōkēbhyō rakṣāḡsyapāhanti |
puruṣaḥpuruṣō nidhanamupaiti |
puruṣaḥpuruṣō hi rakṣasvī |
rakṣāsāmapāhatyai || 86 ||

yatpṛthivīyāmūdvaśayēt |

pṛthivīg śucā'rpāyēt |

yadaphsu |

apaśśucā'rpāyēt |

yadōṣadhīṣu |

ōṣadhīśśucā'rpāyēt |

yadvanaśpatiṣu |

vanaśpatīñchucā'rpāyēt |

hiraṇyam nidhāyōdvāsayati |

amṛtaṃ vai hiraṇyam || 87 ||

amṛta' ēvainaṃ pratiṣṭhāpayati |

valgurāsi śaṃyudhāyā iti triḥ pariṣiñcanparyēti |

trivṛdvā agniḥ |

yāvānēvāgniḥ |

tasya śucaḡ śamayati |

triḥ punaḥ paryēti |

ṣaṭhsampādyantē |

ṣadvā ṛtavah |

ṛtubhirēvāsyā śucaḡ śamayati |

catuśsraktirnābhiṛṛtasyētyāha || 88 ||

iyam vā ṛtam |
tasyā ēṣa ēva nābhiḥ |
yatprāvargyaḥ |
tasmādēvamāha |
sadō viśvāyurityāha |
sadō hiyam |
apa dvēṣō apa hvara ityāha bhrātrvyāpanutyai |
gharmaitattē'nnāmētatpurīṣamiti
dadhnā mādhumīsrēṇā pūrayati |
ūrgvā annādyam dadhi |
ūrjaivainamannādyēna samārdhayati || 89 ||

anaśanāyukō bhavati |
ya ēvaṃ vēda |
rantīrnāmāsi divyō gandharva ityāha |
rūpamēvāsyaitanmahimānaḡ rantim bandhutam vyācaṣṭē |
samahamāyuṣā sam prāṇēnētyāha |
āśiṣāmēvaitāmāśāstē |
vyāsau yō'smāndvēṣṭi yaṃ ca vyaṃ dviṣma ityāha |
abhicāra evāsyaiṣaḥ |
acikradadvrṣā harurityāha |

vṛṣā hyēṣaḥ || 90 ||

vṛṣā hariḥ |

maḥānmitrō na darśata ityāha |

stautyēvaināmētat |

cidāsi samuḍrayōnirityāha |

svāmēvainam yōniḥ gamayati |

namāstē astu mā mā

hiḡsīrityāhāhiḡsāyai |

viśvāvāsuḡ sōmagandharvamityāha |

yadēvāsyā kriyamāṇasyāntaryanti |

tadēvāsyaitēnāpyāyayati |

viśvāvāsurabhi tannō gṛṇātvityāha || 91 ||

pūrvāmēvōditam |

uttarēṇābhigṛṇāti |

dhiyō hinvānō dhiya innō

avyādityāha |

ṛtūnēvāsmāi kalpayati |

prāsāḡ gandharvō amṛtāni vōcadityāha |

prāṇā vā amṛtāḡ |

prāṇānēvāsmāi kalpayati |

ētat¹tvam¹ dē¹va ghar¹ma dē¹vō dē¹vānupā¹gā ityā¹ha |
dē¹vō hyē¹ṣa sandē¹vānupaiti¹ |
ī¹dama¹ham¹ mā¹nuṣyō¹ mā¹nuṣyā¹nityā¹ha || 92 ||

mā¹nuṣyō¹ hi |
ē¹ṣa sanmā¹nuṣyā¹nupaiti¹ |
ī¹ś¹varō vai prā¹vargyā¹mudvā¹sayanṇ¹ |
pra¹jām pa¹sū¹nthsō¹mapī¹thamā¹nū¹dvās¹assō¹mapī¹thā¹nū¹mēhi¹ |
sa¹ha pra¹jayā¹ sa¹ha rā¹yaspō¹ṣē¹ṇē¹tyā¹ha |
pra¹jāmē¹va pa¹sū¹nthsō¹mapī¹thamā¹tmandhāt¹tē |
su¹mitrā na ā¹pa o¹ṣā¹dhayassant¹vityā¹ha |
ā¹śiṣā¹mē¹vaitā¹mā¹śā¹stē |
dur¹mitrā¹stasmai¹ bhū¹yāsuryō¹'smā¹ndvē¹ṣṭi¹
ya¹m ca¹ vā¹ya¹m dvi¹ṣma ityā¹ha |
ab¹hi¹cā¹ra ē¹vā¹syai¹ṣaḥ |
pra¹ vā ē¹ṣō¹'smā¹llō¹kā¹ccyā¹vatē |
yaḥ pra¹vargyā¹mudvā¹saya¹ti |
udu¹ tyam ci¹tramiti¹ saurī¹bhyā¹mṛ¹gbhyā¹m
puna¹rē¹tya¹ gār¹hā¹patyē juhō¹ti |
ā¹ya¹m vai lō¹kō gār¹hā¹patyaḥ |
as¹minnē¹va lō¹kē pratiti¹ṣṭhati |

asau khalu vā ādityassuvarḡō lōkah |
yathsaurī bhavātaḥ |
tēnaiva suvarḡāllōkānnaiti || 93 ||

brahmaṇastvā paraśpāyā ityāha dadhātyanvityā
rakṣasvī rakṣāsāmapāhatyai vai hiraṇyamāhārdhayati
hyēṣa gṛṇātvityāha maṇuṣyānityāhāsyaiṣō'ṣṭau ca || 9 ||

prajāpatiṃ vai dēvāsśukraṃ payō'duhranṇ |
tadēbhyō na vyābhavat |
tadagnirvyākarōt |
tāni śukriyāṇi sāmānyabhavanṇ |
tēṣāṃ yō rasō'tyakṣārat |
tāni śukrayajūgṣyābhavanṇ |
śukriyāṇāṃ vā ētāni śukriyāṇi |
sāmapayasam vā ētayōraṇyat |
dēvānāmanyatpayāḥ |
yadgōḥ payāḥ || 94 ||

tathsāmnaḥ payāḥ |
yadajāyai payāḥ |
taddēvānāṃ payāḥ |
tasmādyatraitairyajūrbhiścarānti |

tatpayāsā caranti |

prajāpātimēva taddēvānpayāsā'nnādyēna
samārdhayanti |

ēṣa ha tvai sākṣātpravārgyaṃ bhakṣayati |
yasyaivam viduṣaḥ pravārgyaḥ pravṛjyatē ||
uttaravēdyāmudvāsayēttejāskāmasya |
tējō vā uttaravēdiḥ || 95 ||

tējāḥ pravārgyaḥ |

tējāsaiva tējassamārdhayati |

uttaravēdyāmudvāsayēdannākāmasya |
śirō vā ētadyajñasya |

yatpravārgyaḥ |

mukhāmuttaravēdiḥ |

śīrṣṇaiva mukhaḡ sandādhātyannādyāya |

annāda ēva bhāvati |

yatra khalu vā ētamudvāsitaṃ

vayāḡsi paryāsātē |

pari vai tāḡ samāṃ prajā

vayāḡsyāsātē || 96 ||

tasmāduttaravēdyāmēvōdvāsayēt |

prajānāṃ gōpīthāyā |
purō vā paścādvōdvāsāyēt |
purastādvā ētajjyōtirudēti |
tatpaścānnimrōcati |
svāmēvaināṃ yōnimanūdvasāyati |
apāṃ madhya udvasāyēt |
apāṃ vā ētanmadhyājyōtirajāyata |
jyōtiḥ pravargyāḥ |
sva ēvaināṃ yōnau pratiṣṭhāpayati || 97 ||

yaṃ dviṣyāt |
yatra sa syāt |
tasyāṃ diśyudvasāyēt |
ēṣa vā agnirvaiśvānaraḥ |
yatpravargyāḥ |
agninaiṣvaināṃ vaiśvānarēṇābhipravartayati |
audumbaryāg śākhāyamudvasāyēt |
ūrgvā udumbaraḥ |
annāṃ prāṇaḥ |
śuggharmaḥ || 98 ||

idamaḥamaṃṣyāmuṣyāyaṇasyā śucā

prāṇamapī dahāmītyāha |
śucaivāsyā prāṇamapī dahati |
tājagārtimārcchati |
yatrā darbhā upadīkāsantatāssyuh |
tadudvāsayēdvṛṣṭikāmasya |
ētā vā apāmanūjjhāvāryō nāmā |
yaddarbhāḥ |
asau khalu vā āditya
itō vṛṣṭimudīrayati |
asāvēvāsmā ādityō
vṛṣṭim niyacchati |
tā āpō niyātā dhanvānā yanti || 99 ||

gōḥ payā uttaravēdirāsātē sthāpayati gḥarmō yanti || 10 ||

prajāpātissambhriyamāṇaḥ |
saṃrāṭṭhsambhṛtaḥ |
gḥarmaḥ pravṛktaḥ |
mahāvīra udvāsitaḥ |
asau khalu vāvaiṣa ādityaḥ |
yatpravargyaḥ |
sa ētāni nāmānyakuruta |

ya ēvaṃ vedaḥ |
vidurēnaṃ nāmnā |
brahṃavādinō vadanti || 100 ||

yō vai vasiyāḡsaṃ yathānāmamupa-carati |
puṇyārtiṃ vai sa tasmai kāmayatē |
puṇyārtiṃasmāi kāmayantē |
ya ēvaṃ vedaḥ |
tasmādēvaṃ vidvāṇ |
gharṃa iti divā''cākṡita |
samrāḡiti naktāṃ |
ētē vā ētasyā priyē tanuvaḥ |
ētē āsya priyē nāmanī |
priyayaivaināṃ tanuvā || 101 ||

priyēṇa nāmnā samārdhayati |
kīrtirāsyā pūrvā gacchati janatāmāyataḥ |
gāyatrī dēvēbhyō'pākṡamat |
tāṃ dēvāḥ pravārgyēṇaivānu vyābhavanṇ |
pravārgyēṇāpnuvanṇ |
yaccaturviḡśati kṡtvāḥ pravārgyāṃ pravṡakti |
[yaccaturviḡśatiḥ kṡtvāḥ pravārgyāṃ pravṡakti |]

gāyatrīmēva tadanu vibhāvati |
gāyatrīmāpnōti |
pūrvā'sya janam yataḥ kīrtirgacchati |
vaiśvadēvassaḡsannah || 102 ||

vasavaḥ pravṛktaḥ |
sōmō'bhikīryamāṇaḥ |
āśvinaḥ payasyānīyamānē |
mārutah kvathanṇaḥ |
pauṣṇa udantaḥ |
sārasvatō viṣyandamānaḥ |
maitraśśarō grhītaḥ |
tēja udyatō vāyuh |
hriyamāṇaḥ prajāpātiḥ |
hūyamānō vāgghutaḥ || 103 ||

[tēja udyātaḥ |
vāyurhriyamāṇaḥ |
prajāpātiḥhūyamāṇaḥ |
vāgghutaḥ || 103 ||]

asau khalu vāvaiṣa ādityaḥ |
yatpravargyaḥ |

sa ētāni nāmānyakuruta |
ya ēvaṃ veda |
vidurēnaṃ nāmna |
brahmayādinō vadanti |
yanmṛnmayamāhutiṃ nāśñutē'tha |
kasmādēṣō'sñuta iti |
vāgēṣa iti brūyāt |
vācyēva vācaṃ dadhāti || 104 ||

tasmādaśñutē |
prajāpatirvā ēṣa dvādaśadhā vihitaḥ |
yatpravargyaḥ |
yatprāgāvakāśēbhyaḥ |
tēna prajā āsrjata |
avakāśairdēvāsuraṇāsrjata |
yadūrdhvamāvakāśēbhyaḥ |
tēnānnāmasrjata |
annam prajāpatiḥ |
prajāpatirvāvaiṣaḥ || 105 ||

vadanti tanuvā saḡsānnō hūyamānō vāgghutō dadhātyēṣaḥ || 11 ||

savitā bhūtvā prāthamē'hanpravṛjyatē |

tēna kāmāg̃ ēti |
yaddvītiyē'hānpravṛjyatē ||
agnirbhūtvā dēvānēti |
yattrīyē'hānpravṛjyatē ||
vāyurbhūtvā prāṇānēti |
yaccāturthē'hānpravṛjyatē ||
ādityō bhūtvā raśmīnēti |
yatpañcamē'hānpravṛjyatē ||
candramā bhūtvā nakṣātrāṇyēti || 106 ||

yathṣaṣṭhē'hānpravṛjyatē ||
ṛturbhūtvā saṃvathsaramēti |
yathsaṅgamē'hānpravṛjyatē ||
dhātā bhūtvā śakvārīmēti |
yadaṣṭamē'hānpravṛjyatē ||
brhaspatirbhūtvā gāyatrīmēti |
yannāvamē'hānpravṛjyatē ||
mitrō bhūtvā trivṛtā imānlōkānēti |
yaddāśamē'hānpravṛjyatē ||
varuṇō bhūtvā virājamēti || 107 ||

yadēkādaśē'hānpravṛjyatē ||

indrō bhūtvā triṣṭubhāmēti |
yaddvādaśē'hanpravṛjyatē |
sōmō bhūtvā suṭyāmēti |
yatpurastādupaśadāṃ pravṛjyatē |
tasmāditaḥ parāṇamūnlōkāgstapānnēti |
yadupariṣṭādupaśadāṃ pravṛjyatē |
tasmādamutō'rvāṇimānlōkāgstapānnēti |
ya ēvaṃ vēda |
aiva tāpati || 108 ||

nakṣātrāṇyēti virājamēti tapati || 12 ||

dēvā vai saṭraḡ sāvitram pariśritē brahmaṇpracāriṣyāmō'gniṣṭvā
śirō grīvā dēvasyā raśanāṃ viśvā āśā gharma yā tē prajāpātiḡ
śukram prajāpātissambhriyamāṇassavitā bhūtvā dvādaśa || 12 ||

dēvā vai saṭraḡ sa khādiraḥ pariśritē'hipūrvamathō rakṣāsāṃ
graiṣmāvēvāsmāi brahma vai dēvānāmaśvinā gharmaṃ
pātaṃ prāṇō vai vṛṣā hariryō vai vasiyāḡsaṃ
yathānāmamaṣṭōttāraśātam || 108 ||

śaṃ naṣtannō mā hāsīt |
ōṃ śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ||

|| hariḥ ō(3)m ||

|| iti pañcamah praśnah samāptaḥ ||